

J. Gurba

"Geodezyjne metody pomiaru zabytków architektonicznych. Geodezja i Kartografia", t. I, Jerzy Gomuliszewski, 1952 : [recenzja]

Ochrona Zabytków 7/4 (27), 286

1954

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zalitem od strony południa i piętrowym murowanym portykiem, wspartym na czterech kolumnach od północy. Układ wnętrza dwutraktowy z sienią. Dach łamany, polski z ozdobnymi lukarnami, kryty gontem, remontowany w r. 1953.

Rychłocice — dwór z pierwszej poł. XIX w. murowany, prostokątny z dwoma ryzalitami na krótszej osi budynku, dwutraktowy. Ryzalit elewacji frontowej posiada portyk wsparty na czterech kolumnach. Dach czterospadowy ze świetlikami, kryty dachówką. We wnętrzu kominki. Obok zabudowania gospodarze w stylu neogotyckim (ryc. 280).

Świątkowice — dwór drewniany z końca XVIII w. o konstrukcji zrębowej, tynkowany, dwutraktowy, parterowy z bezstylową późniejszą dobudówką od strony zachodniej. Elewacja frontowa posiada ryzalit z wgłębny portykiem wspartym na dwóch parach kolumn. Dach łamany o dużej wysokości, kryty gontem. Zachowana częściowa stolarka drzwiowa i okucia. Budynek został wyremontowany w latach 1953—54 (ryc. 274).

Walichnowy — pałac z pierwszej poł. XIX w. murowany, dwukondygnacyjny, dwutraktowy. Elewacja frontowa posiada portyk zwieńczony tympanonem wspartym na czterech jońskich kolumnach. Na narożach pilastry jońskie. Elewacja od strony ogrodu i boczna posiadają dekorację architektoniczną oraz sztukateryjną. Gzyms wsparty na krokwach. Wnętrze wypalone w r. 1945. W roku 1955 przewidziana jest odbudowa obiektu.

Zb. Ciekliński

Jerzy Gomuliszewski, Geodezyjne metody pomiaru zabytków architektonicznych. Geodezja i Kartografia, t. I, 1952, zes. 1—2, str. 87—118, z 13 ryc. i 4 tabl.

Praca oparta jest na doświadczeniach autora z pomiaru 4 budowli architektury zabytkowej. Po przeglądzie problemów, które wymagają pomiarów szczegółowych, i przeprowadzonej analizie i krytyce dotychczas stosowanych metod pomiaru, oraz po przedstawieniu ogólnych prawideł wykonywania planów architektonicznych, uzasadnia Gomuliszewski konieczność dokładności pomiaru zabytków osiągalnej jedynie przy pomocy metod geodezyjnych. Omawiając trygonometryczne metody pomiaru zabytków przeprowadza autor analizę dokładności instrumentalnego zdjęcia odnośnie pomiaru elewacji oraz zdjęć przekrojów pionowych i poziomych. Równocześnie omawia zdarzające się w praktyce błędy i trudności oraz podaje kilka przykładów w celu ich niedopuszczenia i unik-

nięcia. W zakończeniu raz jeszcze uzasadnia autor, na podstawie własnej praktyki, konieczność stosowania dla celów naukowo-badawczych geodezyjnego pomiaru zabytków architektury.

J. Gurba

Józef Vogtman, Adaptacja zabytkowych domów mieszkalnych, Warszawa 1953, P. W. T., s. 91+4nlb.

Pierwsza uwaga o książce Vogtmanna dotyczy tytułu, który nie dość precyzyjnie odpowiada treści: mowa jest bowiem cały czas o rekonstrukcji kamienic mieszczańskich z różnych epok z przeznaczeniem na cele mieszkalne, i to kamienic wyłącznie wielkomiejskich. Błędne jest zatem nazywanie rekonstrukcji adaptacją, a pojęcie „zabytkowy dom mieszkalny“ ograniczony do kamienicy patrycjuszowskiej jest zawężeniem, którego tytuł nie uwzględnia; brakuje choćby przedstawienia zabudowy ośrodków staromiejskich pochodzącej z w. XIX, nie mówi się też zupełnie o miastach mniejszych i małych miasteczkach. Wprawdzie Autor wspomina we wstępie o problemie małych miast (na przykładzie Pyrzyc), ale na tym się kończy jego zainteresowanie tą sprawą.

Książka dzieli się na dwie zasadnicze części: historyczną i — jakbyśmy nazwali — „praktyczną“, omawiającą współczesne rozwiązania mieszkań w zabytkowych kamienicach.

Zadaniem części historycznej miało być wydobycie cech zabytkowych kamienic, spotykanych na terenie Polski, a ściślej — charakterystyka ich układów przestrzennych, traktowanych chyba słusznie w odebraniu od problemów elewacji. Autor — jak to sam podkreślił — położył nacisk na zestawienie obiektów najbardziej charakterystycznych, odcinając się od ujęcia ściśle historycznego — monograficznego. Koncepcja taka wydaje się słuszna, w chwili obecnej bowiem nie jesteśmy w stanie dać syntezy rozwoju kamienicy mieszczańskiej w Polsce. Mimo tego założenia Autor ciąży ku ujęciu genetyczno-historycznemu i ten kompromis dwóch metod odbija się niekorzystnie na całej pierwszej części. Układ jej nie zawsze jest jasny i konsekwentny, a zresztą i w treści i w sformułowaniach można by znaleźć sporo zbytnich uogólnień i nieścisłości.

Do celów wydawnictwa wystarczające byłoby czysto typologiczne zestawienie rysunków z obszernym komentarzem. Układ takiego zestawienia powinien być podporządkowany pewnemu kryterium: np. szerokości czy głębokości działki, ilości traktów itp. Autor daje wprawdzie taki przegląd w drugiej części rozdziału, ale przy-